

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

26.04.2018 № 05-444

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради України
Парубію А. В.

Щодо результатів аудиту ефективності

Шановний Андрію Володимировичу!

На засіданні Рахункової палати 06.03.2018 було розглянуто та затверджено Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на заходи з реалізації державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу, а також прийнято за підсумками обговорення рішення.

У зв'язку з викладеним і на виконання вимог частини першої статті 37 Закону України "Про Рахункову палату" інформуємо, що у 2016–2017 роках в Україні значно активізувалася робота з проведення заходів у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу. Протягом вказаного періоду Українським інститутом національної пам'яті (далі – Інститут пам'яті), відповідальним за реалізацію державної політики у цій сфері, значно збільшено кількість проведених заходів, які були спрямовані на вшанування пам'яті загиблих за незалежність України, її територіальну цілісність, проведення досліджень історичних фактів, удосконалення нормативно-правових актів та інше.

Необхідно зазначити, що аудитом не виявлено значних фінансових порушень в частині використання Міністерством культури України (далі – Мінкультури) та Інститутом пам'яті бюджетних коштів. Кошти державного бюджету, які були спрямовані у 2016–2017 роках на проведення відповідних заходів за трьома бюджетними програмами (КПКВК 1809010, 1809020 і КПКВК 1801210) в сумі 46,8 млн грн, використані здебільшого продуктивно і результативно.

Водночас система організації і виконання заходів у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу через Мінкультури є неефективною, оскільки Міністерство з об'єктивних причин не спроможне належним чином забезпечити виконання покладених на Інститут пам'яті завдань.

Загалом повноваження з реалізації державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті віднесені до компетенції і

фактично закріплені за різними центральними (Інститутом пам'яті, Мінкультури, Мінінформполітики, Міноборони, Мінрегіонбудом, МОН та ін.) та регіональними органами виконавчої влади.

У результаті організаційного віднесення Інституту пам'яті до системи управління Мінкультури **ускладнено виконання Інститутом пам'яті завдань за значною кількістю визначених напрямів його діяльності**, що не сприяє забезпеченню комплексного формування та реалізації державної політики у сфері відновлення національної пам'яті Українського народу. Питання відновлення історичної правди таких злочинів, як геноцид Українського народу з боку різних політичних режимів та іноземних окупантів у різні часи, тобто злочинів кримінального характеру, що не мають строку давності, віднесені до повноважень Мін'юсту, МВС та СБУ.

Така організаційна система не відповідає прийнятим у країнах Європейського Союзу принципам. На відміну від України, в європейських державах звичайною є практика регулювання відповідної діяльності спеціальними актами законодавства. Прикладом може слугувати резонансний закон про Інститут національної пам'яті Республіки Польща.

В країнах Європейського Союзу відповідні інституції підпорядковуються національним парламентам. Керівники таких установ також призначаються через процедури парламентського голосування. Незважаючи на значно меншу територію та кількість населення, чисельність працівників таких установ у країнах Центральної та Північної Європи та їх фінансування в разі перевищує відповідні показники Українського інституту національної пам'яті.

Прийнятий ще у 2011 році Закон України "Про центральні органи виконавчої влади" не забезпечує належного статусу Інституту пам'яті як центрального органу виконавчої влади, відповідального за реалізацію державної політики у сфері відновлення і збереження національної пам'яті Українського народу.

Ухвалені Верховною Радою України основні акти законодавства у сфері відновлення і збереження національної пам'яті не містять прямих механізмів їх реалізації.

Мінкультури не розробило і не подало на затвердження Кабінету Міністрів України стратегію та концепцію розвитку сфери відновлення і збереження національної пам'яті. Як наслідок, **не створено належних програмних і планових засад формування відповідних заходів у цій сфері.** **Заходи проводилися безсистемно**, переважно завдяки ентузіазму працівників Інституту пам'яті. **Мінкультури не погоджено розроблений Інститутом пам'яті ще у вересні 2015 року проект Закону України "Про засади національної політики пам'яті".** У результаті **ефективний механізм для збереження та відновлення національної пам'яті не створений.**

Встановлено, що **Кабінетом Міністрів України та Мінкультури не створено необхідних умов для забезпечення роботи Інституту пам'яті.** Інститут розміщений у непристосованому для реалізації його повноважень орендованому приміщенні, яке не охороняється, потребує капітального

ремонту і не придатне для належного виконання покладених на Інститут пам'яті завдань.

Також **Мінкультури усупереч вимогам Закону України “Про музеї і музейну справу” не вирішило питання забезпечення відповідними приміщеннями для належного зберігання фондів Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні – Музею Революції гідності. Ці фонди розпорошені, зберігаються у непристосованих приміщеннях інших організацій.**

Крім того, **не вирішено питання розміщення Галузевого державного архіву Українського інституту національної пам'яті. У результаті архівна установа, метою діяльності якої є зберігання документів Національного архівного фонду, що містять архівну інформацію репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років, не функціонує.**

Інститут пам'яті як центральний орган виконавчої влади з реалізації державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу не має своїх територіальних підрозділів. Він позбавлений можливості належно виконувати повноваження на регіональному рівні. У результаті протягом 2016–2017 років у регіонах Інститутом пам'яті проведено лише 13 заходів. Цього недостатньо для відновлення національної пам'яті та подолання історичних міфів у регіонах, особливо в Донецькій і Луганській областях, де відбувається значний вплив пропаганди російського агресора.

Всього Інститутом пам'яті у 2016–2017 роках проведено 99 заходів щодо відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу, що становить 72,3 відс. від їх запланованої загальної кількості, у т. ч. за рахунок коштів державного бюджету проведено 80 заходів. Через недостатнє фінансування та неуккомплектований штат Інститутом пам'яті у 2016–2017 роках не забезпечено проведення 38 важливих заходів. Зокрема, не проведено міжнародної наукової конференції, присвяченої аналізу спадщини імперських тоталітарних режимів; не підготовлено та не надруковано збірника архівних документів польського підпілля про польсько-український конфлікт у роки Другої світової війни.

Пропонуємо розглянути результати аудиту на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності.

Надається в порядку інформування.

З повагою

Голова

В.В. Пацкан